

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بررسی

www.ketab.ir
رابطه نبوت و امامت

عبدالله نیکان اقدم

سرشناسه: نیکان اقدم، عبدالله، ۱۳۶۱.
عنوان و نام پدیدآور: بررسی رابطه نبوت و امامت / عبدالله نیکان اقدم.
مشخصات نشر: قم، انتشارات میراث ماندگار، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری: ۱۵۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۸۱۸-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: نبوت، امامت، شیعه
رده بندی کنگره: BF۴۳۱
رده بندی دیویی: ۱۵۳/۹
شماره کتابشناسی ملی: ۷۲۹۳۷۱۱

نام کتاب: رابطه نبوت و امامت

نویسنده: عبدالله نیکان اقدم

ناشر: میراث ماندگار

نوبت چاپ: ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰

چاپخانه: وفا

قیمت: ۹۰.۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۸۱۸-۵

مرکز پخش:

قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم، پلاک ۳۱۸

۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

فهرست مطالب

۹.....	پیشگفتار
۱۲.....	فصل اول: مفاهیم و کلیات
۱۳.....	گفتار اول: مفاهیم
۱۳.....	۱- نبی
۱۳.....	الف_ در لغت
۱۶.....	۲- رسول
۲۷.....	۳- امام
۳۲.....	جمع‌بندی
۳۲.....	۴- رابطه
۳۴.....	گفتار دوم: کلیات
۳۴.....	ضرورت نبوت و امامت
۳۴.....	الف_ ضرورت نبوت
۳۴.....	امامیه
۳۵.....	معتزله
۳۵.....	ب_ ضرورت امامت
۳۵.....	۱_ امامیه
۳۶.....	۲- خوارج
۳۷.....	۳- اشاعره
۳۷.....	۴- معتزله
۳۸.....	۵- ماتریدیه
۳۹.....	۶- زیدیه
۳۹.....	۷- وهابیت
۴۰.....	۱- ویژگی‌های نبی و امام
۴۱.....	۲- وظایف نبی و امام
۴۳.....	فصل دوم: رابطه نبوت و امامت از حیث وظایف
۴۴.....	گفتار اول: دیدگاه قائلان به عموم و خصوص من وجه
۴۵.....	۱- وظایف مشترک امام با نبی

- ۴۹..... ۲- وظیفه اختصاصی نبی
- ۵۳..... ۳- وظیفه اختصاصی امام
- ۶۱..... جمع‌بندی
- ۶۳..... گفتار دوم: دیدگاه قائلان به عموم و خصوص مطلق
- ۶۴..... ۱- وظایف مشترک امام با نبی
- ۷۰..... ۲- وظیفه اختصاصی نبی (تلقی و ابلاغ وحی «رسالت»)
- ۷۲..... جمع‌بندی
- ۷۳..... فصل سوم: رابطه نبوت و امامت از حیث ویژگی‌ها**
- ۷۴..... گفتار اول: تبیین «تساوی» از دیدگاه امامیه
- ۷۴..... ویژگی‌های انبیاء
- ۹۵..... جمع‌بندی
- ۹۶..... گفتار دوم: تبیین عموم و خصوص مطلق از دیدگاه اهل سنت
- ۹۶..... ۱- ویژگی‌های مشترک (علم و عدالت)
- ۱۰۵..... ۲- ویژگی اختصاصی نبی «عصمت»
- ۱۱۱..... جمع‌بندی
- ۱۱۳..... فصل چهارم: رابطه نبوت و امامت از حیث تعیین**
- ۱۱۴..... گفتار اول: دیدگاه قائلان به تساوی (امامیه)
- ۱۱۴..... ۱- دیدگاه امامیه در تعیین امام
- ۱۱۹..... ۲- دیدگاه متکلمان امامیه در نص بر امامت
- ۱۲۱..... ۳- ادله امامیه بر وجوب نص در تعیین امام
- ۱۳۴..... گفتار دوم: دیدگاه قائلان به عموم و خصوص مطلق (اهل سنت)
- ۱۳۴..... ۱- وجه مشترک (مقبولیت انتخاب از سوی خداوند)
- ۱۳۶..... ۲- وجه اختصاصی امام (انتخاب از سوی مردم)
- ۱۴۱..... ۳- تبیین دلایل اهل سنت در «عدم وجود نص در تعیین امام»
- ۱۴۲..... جمع‌بندی
- ۱۴۵..... خاتمه: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری**
- ۱۴۸..... فهرست منابع
- ۱۵۷..... فهرست آیات

پیشگفتار

از منظر شیعه امامت به عنوان جایگزین نبوت و سببی برای پرکردن خلاء نبوت به طور قطع ارتباط با نبوت دارد؛ نبوت به عنوان سفارتی بین خداوند و ذوی العقول برای برطرف نمودن مشکلات دنیوی و اخروی بشر؛ و امامت به عنوان ریاست عامه در امور دین و دنیا از باب خلافت و ولایت از طرف نبی، به عنوان دو اصل اعتقادی شیعه شمرده می‌شود. از مباحث مهم در زمینه‌ی مسائل اعتقادی، بررسی ارتباط منطقی بین این اعتقادات است که این خود سبب تبیین بهتر این مباحث خواهد بود. بیان ویژگی‌ها و شئون و وظایف آن‌ها، بخصوص پیامبر گرامی اسلام ﷺ که دارای دین جهانی و جاویدان است سبب می‌شود با بررسی این ویژگی‌ها و مقایسه آن با وظایف و ویژگی‌های امام (که ادامه دهنده راه انبیاء الهی هستند) نسبت منطقی بین این دو فهمیده شود که به طور مثال نبوت و امامت از منظر صفات و ویژگی‌ها چه رابطه‌ای با هم دارند. در این کتاب ارتباط بین نبوت و امامت مورد تحقیق و بررسی قرار خواهد گرفت ان شاء الله.

خداوند هدف خود از آفرینش جن و انس را این گونه بیان می‌کند «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ»^۱ «من جن و انس را نیافریدم مگر برای این که عبادتم کنند» یعنی از این راه تکامل پیدا کنند و به من نزدیک شوند. برای این منظور لازم است پیامبرانی منصوب از سوی خداوند در زمین به تبلیغ دین الهی بپردازند، ولی این مهم به دست نمی‌آید مگر این که انبیاء در همه اعصار حضور داشته باشند و این رشته بین انسان و خداوند قطع نشود؛ ولی با ختم نبوت به پیامبر گرامی اسلام ﷺ باید کسانی باشند تا بعد از پیامبر ﷺ وظایف ایشان را انجام دهند و این چرخه تا روز قیامت ادامه داشته باشد تا این که بشر به سرمنزل مقصود (تکامل و اوج بندگی) برسد. پس انسان‌های وارسته باید هم شناخت کاملی از پیامبران و هم

امامان پس از ایشان داشته باشند تا در زندگی همیشه راه درست را انتخاب کنند و به بیراه نروند. بنابراین شناخت رابطه نبوت و امامت و این که این دو با هم چه نسبتی دارند اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند چه آن که با شناخت صحیح این رابطه می‌توان به بسیاری از شبهات که برای انسان خدا جو به وجود می‌آید پاسخ داد و اسیر و مبهوت شبهات دین ستیزان و منحرفان نشد. اهمیت این موضوع در جایی بیشتر به چشم می‌آید که با پیشرفت علم و صنعت رسانه شبهات روز به روز بیشتر می‌شود و ذهن هر انسان مسلمانی را به خود درگیر می‌کند. پس لازم است با تعقل و مطالعه در این باره خود را در برابر این شبهات مسلح کرد.

نتایج به دست آمده شاهد بر این مدعاست که بین نبوت و امامت از حیث وظایف رابطه عموم و خصوص من وجه برقرار است به این صورت که امام و نبی در برخی وظایف (مرجعیت دینی، حفاظت از دین و واسطه فیض الهی بودن) با هم مشترک هستند ولی هر کدام از ایشان دارای وظیفه خاصی نیز هستند نبی با (تلقی و ابلاغ وحی) و امام با (هدایت ایصالیه) از هم مجزا می‌شوند. و در ویژگی‌ها تساوی برقرار است و امام دارای تمام ویژگی‌های نبی است. در مسئله تعیین از منظر شیعه نسبت تساوی برقرار است؛ ولی اهل سنت در مقام امکان طریقت نص بعد از نبی، رابطه این دو را عموم و خصوص مطلق می‌دانند چون ایشان غیر از نص راه‌های دیگری برای انتخاب امام مطرح می‌کند ولی در انتخاب نبی آن را فقط از طریق نص می‌دانند؛ و در مقام وقوع نص بر امامت از منظر اهل سنت رابطه «تباین» برقرار است به این صورت که ایشان در مقام وقوع قائل به این هستند که نصی در امامت بعد از نبی وجود ندارد. برای این اثر پژوهشی که به روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است حدود دو سال زمان صرف شده و سعی بر این بوده از کتب دسته اول مذاهب اسلامی استفاده شود. در مورد مسئله نبوت و امامت کتب و مقالات بسیاری نگاشته شده است اما پیرامون مسئله رابطه نبوت و امامت بیش از چند مقاله و تعدادی پایان‌نامه که البته در آن‌ها با موضوعاتی مانند رابطه امامت و خاتمیت یا بالعکس کاری نسبت به این موضوع خاص صورت نپذیرفته است.

در پایان، ضمن استعانت از خداوند متعال و عرض ارادت به مقام رفیع ولی الله

الاعظم امام زمان علیه السلام بر خود لازم می‌دانم از همه کسانی که حقیر را مورد لطف قرار داده‌اند سپاسگزاری نمایم.

از اساتید محترم حجت الاسلام والمسلمین آقای محمدباقر مرتضوی‌نیا به خاطر راهنمایی‌ها و مشاوره‌های علمی که در مسیر تدوین این اثر داشتند و حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی داعی‌نژاد برای مشاوره‌های علمی تدوین این اثر و حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر رضائزاد بخاطر ارزیابی علمی و دقیق آن صمیمانه تشکر می‌کنم. همچنین از مدیریت، معاونان و مجموعه همکاران مرکز تخصصی شیعه‌شناسی حوزه علمیه قم که در روند چاپ و انتشار کتاب حاضر تلاش زحمات فراوانی متحمل شدند، کمال تقدیر و امتنان را دارم.

جا دارد از تمام اساتیدی که در تربیت علمی اینجانب نقش موثری داشته‌اند مانند حجت‌الاسلام والمسلمین آقای مصطفی اسکندری و همچنین از دیگر اساتید ارجمند مرکز تخصصی شیعه‌شناسی کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورم. ضمن بوسه بر دستان پدر و مادر، از همه کسانی که مرا یاری رسانده‌اند به ویژه همسر و فرزندان عزیزم که دچار مشقت زیاد گردیده‌اند، سپاسگزارم.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

عبداله نیکان اقدم